

Litra dl'apòstol Pàul ai cristian ëd la Galàzia

Da la Neuva Bìbia an Lengha Piemontèisa
voltà da Pàul E. Castlin-a e da Majo Galin-a

**Edission
Tempo di Riforma**

2023

Costa version djla litra ai Galazian a l'è tirà da la Neuva Bibia an Lenga Piemontèisa ch'as peul trovesse compléta a l'adressa dla Ragnà <https://pms.wikisource.org/>

Còdes ISBN:

Introduccion a l'euvera compléta dla Neuva Bibia an Lengha piemontèisa

Costa version ëd la Bibia ebràica e cristian-a an lengha piemontèisa, soagnà da Pàul E. Castlin-a, pastor evangelich, e Majo Galin-a, a-j va dapress al métod ëd l'equivalensa dinàmica (pënsé për pensé).

Sò bu a l'é la divulgassion dla Paròla 'd Nosgnor e "parlé al cheur" dla nòstra gent con un lengagi "ëd minca dì". Për coj ch'a veulo fonghé ancreus lòn ch'a lesò, dle nòte al pé dla pagina a dan ëd pcite spiegassion e rendission alternative dl'istess vers, ma i arcomandoma sèmper ëd comparisioné tut a 'd bibie an d'àutre lenghe.

I l'oma fàit nòstr travaj - e sossì a l'é nòstr prim presupòst - ant la përsuasion che la Bibia a l'é nen "un liber qualsëssia, ma ch'a trasmèt la Paròla 'd Nosgnor. A l'é për lòn che an fasend sto travaj i l'oma avù la pì àuta diligenza e respet. I l'oma 'dcò respetà la tradission ëstòrica dla magioransa dle bibie publicà da le cese cristian-e e dle sinagòghe ebràiche ant nê spirit ecuménich.

Costa version ëd la Bibia a l'é basà an sël travaj editorial sientìfich ëd la version anglèisa dla Bibia ciamà "NET Bible" (New English Translation) an comparassion con vaire d'àutre version bin spantià ant ël mond. La NET Bible a l'é compagnà da 60.932 nòte ch'a dëspiego 'l motiv ëd la particolar sernìa 'd minca espression dovrà ant la tradussion e dl'interpretassion dàita a cole paròle o vers ch'a l'é malfé rendje con precision. A cole nòte i adressoma 'l letor ch'a veuja comprende 'l motiv ëd nòstre sernie d'espression.

Për lòn ch'a riguarda ël Testament Vej (la Tanach ebràica), ël travaj 'd tradussion a l'é dzurtut col ëd Majo Galin-a, e Giovanna Gribaud ch'a l'ha falò la pì part ant j'agn 1980 e ch'a l'ha publicalo an sl'arvista La Slòira.

Për lòn ch'a riguarda 'l Testament Neuv, costa tradussion piemontèisa as peul consideresse na revision stilistica dël Testament Neuv an lengha piemontèisa dël 1841, con comparassion scrupolosa dij pì bon test grech a nòstra disposission ancheuj.

Pàul E. Castlin-a, edission dl'aost 2023

Introduccion

La litra (epistola) ai Galazian, scrivù da l'apòstol Pàul, a l'é un dij test ij pì significativ dël Testament Neuv. Adressà ai prim cristian ëd la region ëd la Galazia, ant l'Asia Minor (la Turchia d'ancheuj) costa litra a l'é na pera miliar ëd la teologia cristian-a. Soa composission a l'é apopré dël 49-55 d. C. e lolì a la rend un-a dle prime scriture cristian-e conossùe.

La litra as doverta con na salutassion tipica 'd Pàul, ma apress as dèsvlopa ant un-a discussion ancreusa an sla dotrin-a cristian-a e an sla giustificassion për ël mojen ëd la fede an Gesù Crist. Pàul a l'era sagrinasse che i cristian ëd la Galazia a l'avèisso chità la fede cristian-a artornand a le pràtiche ebràiche, e parèj a scriv costa litra coma n'esortassion a resté fidej a la dotrin-a dël Crist.

An costa litra Pàul a dèspiega l'idèja crosial ël la giustificassion për ël mojen ëd la fede, armarcand che la salvassion a peul nen esse ganià da nòstre euvre (nòstra ubidiensa a la Lege 'd Dé, gnanca mach an part), ma ch'a l'é 'n don ëd Dé, che chiel an dà senza ch'i lo mérito. Cost tema sentral ëd la litra a l'ha avù n'antruch pèrfond an sla teologia cristian-a e a l'ha marcà na distinsion ciàira an tra Lege e Grassia ant la fede cristian-a.

Antlora, ëd magister fàuss a l'ero anfiltrasse ant le comunità cristian-e dla Galazia. A disio che, për che la salvèssa a fussa génita, nòstre euvre meritòrie d'ubidiensa a la Lege (an particular la sirconcision) a l'avèisso da esse giontà a la fede an Crist. Pàul a condan-a ciàir e net la mès-ciada 'd Lege e grassia e a mostra coma la salvassion e la santificassion a l'é mach l'euvra dla grassia, visadì 'd lòn che la pèrson-a 'd Gesù a l'ha compì për nojàutri. A l'é mach la grassia an Crist ch'a l'ha liberane. Noi i contoma mach ant l'euvra dlë Spirit, pa nen an lòn ch'i foma o podriò fé nojàutri.

1

Salùt

¹Costa litra a l'é da mi, Pàul, n'apòstol. Costa mia qualifica d'apòstol a ven nen da na nòmina fàita da n'òm o da 'n grup ëd pèrson-e, ma a ven drita da Gesù Crist e da Nosgnor, ël Pare, ch'a l'ha arsussitalo¹ dai mòrt.

²A mandé costa litra a vojàutri, le cese 'd la Galàsia, as gionto tùt ij frej cristian ch'am compagno. ³Che la grassia e la pas av sio dàite da part ëd Nosgnor, ël Pare, e dal Signor Gesù Crist. ⁴Second ël volèj ëd Nosgnor, nost Pare, Gesù a l'é sacrificasse² pèr liberene dai nòstri pecà e da cost mond, ch'a l'é pervers. ⁵A chiel a vada la glòria pr' ij sécoj dij sécoj. Amen!

A-i é mach un sol Evangeli

⁶Im èstupisso fòrt ëd la manera ch'i l'eve chità Nosgnor, col ch'a l'avìa ciamave pèr la grassia dël Crist, e ch'i sie passà sì tòst a n'àutr Evangeli. ⁷Contut, ël fàit a l'é che n'àutr Evangeli a-i é pa nen, ma a-i é 'd gent ch'av pèrturba e ch'a vorìa dèstòrte³ l'Evangeli dël Crist. ⁸I lo diso ciàir: se cheidun a rivèissa e ch'av nunsia n'Evangeli divers da col ch'i l'oma nunsiaive nojàutri, s'a fussa fin-a mi medésim o n'àngel calà giù dal cél, ch'a-j casca adòss na maledission⁴! ⁹I l'hai dilo e iv lo diso torna: se cheidun a rivèissa e av nunsia n'Evangeli divers da col ch'i l'eve già arseivù, ch'a-j casca adòss na maledission! ¹⁰Lòn ch'i faso mi a l'é nen pèr

1 As peul voltesse a la litra: “Pàul, apòstol, nì pèr part dj'òm nì pèr designassion ëd n'òm, ma pèr part ëd Gesù Crist e pèr part ëd Dé, ël Pare, ch'a l'ha arsussitalo dij mòrt”.

2 O “a l'é dassé”, “a l'ha dàit soa vita”.

3 O “arvèrsé”.

4 O “n'anàtema”.

fé piàs a la gent, ma pèr fé piàs a Nosgnor. S'i volèissa fé piàs a la gent, vagneme ij sò favor, i sarìa nen un sèrvent dèl Crist.

L'Evangelì che Pàul a nunsia

¹¹Car ij mè frej e seur, i veuj ch'i lo sàpie bin: l'Evangelì ch'i l'hai nunsiave a l'é nen n'inversion ëd cheidun⁵; ¹²gnun a l'ha mostramlo, ma i l'hai arseivulo dirèt pèr l'arvelassion ëd Gesù Crist.

¹³Sicur che vojàutri i l'eve sentì parlé 'd cola ch'a l'era mè condòta cand ch'i j'era ant ël Giudaism: i pèrseguitavo furiosament la Cesa 'd Nosgnor⁶ e a-j fasio 'd ravagi. ¹⁴Ant l'osservansa dij precet dèl Giudaism i passavo danans a tanti dij mé coscrit, da già ch'i j'ero motobin cossiensios ant ël seguité le tradission dij mè antich⁷.

¹⁵Tutun, fin-a da prima 'd mè nassensa, Nosgnor, an soa grassia, a l'é piasuje 'd serne pròpi mi. Parèj, cand ch'a l'é vnuje 'l temp, chiel a la ciamame, ¹⁶e a l'ha arvelame sò Fieul pèrch'i lo nunsieissa a tute le gent⁸. Tut sossì a l'é rivame senza che mi prima i ciamèissa consèj a d'ànima⁹.

¹⁷Antlora i j'ero gnanca montà a Gerusalem pèr andé a trové coj ch'a j'ero dj'apòstoj anans ëd mi, ma i son andam-ne ant l'Aràbia, e peuj i son tornà a Damasch.

¹⁸A l'era pì anans, apress tre agn, ch'i son montà a Gerusalem pèr fé la conossensa 'd Cefa, visadì, Pero, e i son èstàit con chiel quindes dì¹⁰.

¹⁹Dj'àutri apòstoj i l'hai nen vèddune, foravia che Giaco, ël frel ëd Nosgnor. ²⁰Lòn ch'i l'hai dive a l'é vrità, Nosgnor a sà ch'i diso nen ël

5 O "a ven pa da j'òm".

6 Cfr. At 8:3; 22:4-5; 26:9-11.

7 Cfr. At 22:3.

8 O "ai pagan".

9 O "senza che mi 'm consultèissa con carn e sangh". Cfr. At 9:36; 22:6-10; 26:13-18.

10 Cfr. At 9:26-30.

fàuss. ²¹Apress, i son andàit ant ij pais dla Siria e dla Cilìcia. ²²Ma le cese dël Crist ch'a son ant la Giudèa am conossìo ancora nen ëd person-a. ²³Tut lòn che lor a savìo a l'era che la gent a disìa: "Col che na vira an pèrseguitava, adess a nunsia pròpi cola fede che prima a vorìa dësblé". ²⁴E a dasìo glòria a Nosgnor an càusa 'd mi.

2

L'acòrd ëd Gerusalem

¹Passaje ch'a j'ero quatòrdes agn, i son torna montà a Gerusalem¹¹, sta vira con Barnaba, e a l'é vnuje 'dcò Tito. ²I son andaje pèrchè Nosgnor a l'avìa arvelame ch'i l'avìa pròpi d'andeje. Damentré ch'i j'era là, i son ancontrame an privà con coj ch'a j'ero considerà ij prinsipaj dla comunità cristian-a e i l'hai faje l'esposission ëd l'Evangelì ch'i nunsio ai pagan. I l'hai vorsù esse sicur d'esse dël tut d'acòrdi con lor pèr tèmme che tùit ij mè sfòrs a fùsso nen èstàit èsgairà e ch'i l'avèissa fàit na corsa pèr nen. ³An efet, a l'han dime gnente 'd contrari e a l'han gnanca pretendù ch'i sogetèissa mè compagn Tito a la sirconcision, da già ch'a l'era grech. ⁴C'ola chestion a l'era mach seurtìa fòra pèr motiv ëd chèich frej ansidit, o, disomla mej, ëd frej fàuss, ch'a j'ero anfilasse ant la comunità cristian-a mach pèr vaité lòn ch'i foma nojàutri e, an gavand-ne la libertà ch'i l'oma an Gesù Crist, pèr sogetene torna coma dè s-ciav a le tradission dij Giudé. ⁵A coj-lì i l'oma sogetass-ne gnanca 'n pò, pèrchè i l'avìo la precisa intension ëd goerné pèr vojàutri la vrità dl'Evangelì.

⁶Pèr lòn ch'a riguarda coj ch'a j'ero considerà ij dirigent ëd la comunità cristian-a (a l'ha nen d'importansa 'd savèj chi ch'a fùsso: Nosgnor a fà gnun-e distinsion an tra le pèrson-e¹²), lor a l'han fane gnun-e imposission.

11 Cfr. At 11:30; 15:2.

12 Cfr. Deuteronomi 10:17.

⁷Bin al contrari, a son rendusse cont che la predicassion dl’Evangeli ai pagan a l’era stàita fidà a mi, tant coma ch’a l’era stàita fidà a Pero la predicassion ai Giudé. 8An efet, l’istess Dé ch’a l’ha travajà pr’ èl mojen ëd Pero, ch’a l’ha mandalo a prediché ai Giudé¹³, a l’ha ‘dcò travajà pèr mè mojen, ch’a l’ha mandame a prediché ai pagan¹⁴. ⁹Pèr lòn, Giaco, Cefa e Gioann, ch’a son considerà coma ‘d colòne dla cesa, a l’han arconossù la grassia ch’a l’avìa fame Nosgnor e a l’han acetà Barnaba e mi coma ‘d sò colaborator ëd lor¹⁵. A l’han peui ancoragiane a seguité nòstra predicassion ai pagan, damentré che lor a l’avrìo seguità a travajé an tra ij Giudé. ¹⁰L’ùnica arcomandassion ch’a l’han dame a l’é ch’i dësmentièisso nen ëd giuté ij pòver, lòn ch’i son ëdcò studiame ‘d fé.

Ëd contrast a Antiòchia

¹¹Ël fàit a l’é che cand che Pero a l’é vnùit a Antiòchia, i l’hai arzistuje an facia, pèrchè lòn che chiel a l’avìa fàit a l’era da condanesse. ¹²Pèrchè anans ch’a fusso vnùit cheidun da part ëd Giaco, chiel a mangiava con ij pagan, contut, cand coj-lì a son rivà, a l’é artirass-ne e as na tenìa da banda pèr tèmma ‘d coj ch’a son fòrt an favor ëd la sirconcision. ¹³A n’avìa arzultà che j’àutri chërdent giudé a l’avìo copià l’ipocrisìa ‘d Pero, e fin-a Barnaba a l’era stàit rablà an cola faussarià. ¹⁴Anlora, cand ch’i l’hai vëddù ch’as portavo nen conforma la vrità dl’Evangeli, i l’hai dije a Pero dè ‘dnans a tuti: “Se ti, ch’it ses un Giudé, tl’has lassà da banda le tradission dij Giudé pèr vive coma ch’a fan ij pagan, coma ch’a l’é che adess ti’t vories òblighe dij pagan a vive coma ch’a fan ij Giudé?”.

13 O “ch’a l’ha falo n’apòstol dij Giudé”, “ëd coj cha son sirconcis”

14 O “ch’a l’ha fame n’apòstol dij pagan”, “ëd coj h’a son nen sirconcis”.

15 A l’han dame a mi e a Barnaba la man d’associassion”, o “a l’han acordane un segn d’associassion e a l’han dane la man”.

La fede e j'euivre dla Lege

¹⁵Nojàutri i soma 'd Giudé për nàssita e pa nen dij "peccator" tanme ij pagan. ¹⁶Pura i savoma che gnun a sarà considerà giust¹⁶, visadì, "a pòst" dè 'dnans a Nosgnor pr' èl mojen ëd soa ubidiensa a la Lege, ma mach për la fidelità¹⁷ ëd Gesù Crist. A l'é për lòn che nojàutri i l'oma fidasse¹⁸ an Gesù Crist, pr' esse considerà giust pr' èl mojen ëd la fedelità dël Crist, dagià che gnun a podrà mai esse diciarà giust grassie a j'euivre che la Lege an comanda 'd fé. ¹⁷Podrìa-lo desse, donca, che nojàutri ch'i serco nòstra giustissia ant la fede dël Crist, ora i sarìo trovà an colpa¹⁹ perchè i l'oma chità la Lege? Fòrse che parèj ël Crist a l'avrìa mnane a comëtté 'd pecà²⁰? Èd gnun-a manera! ¹⁸Përchè s'i tornèissa a fabriché lòn ch'i l'hai campà giù, antlora i sarìa 'n peccator²¹. ¹⁹Përchè cand ch'i cercava d'osservé la Lege, la Lege am condanava. Parèj i son mòrt a la Lege - i l'hai chità 'd seguité tut lòn ch'am comandava - e lolì për podèj vive për Nosgnor. Mi i son èstàit butà an cros con Crist. ²⁰I son pì nen mi ch'i vivo, ma a l'é Crist ch'a viv an mi. A l'é parèj ch'i vivo ant èsto còrp ëd la tèra fidand-me ant èl Fieul ëd Nosgnor, ch'a l'ha vorsume bin e ch'a l'é dasse chiel midem për mi. ²¹Mi i trato nen la grassia 'd Nosgnor coma s'a fussa na ròba dësùtila, perchè se la Lege a podèissa rend-ne giust dè 'dnans a Nosgnor, anlora èl Crist a sarìa mòrt për nen.

16 O "giustificà". Cfr. Salm 143:2; Roman 3:20.

17 O "fede". Cfr. Roman 3:22.

18 O "chërdù".

19 "peccator".

20 O "a l'è nè strument ëd pecà".

21 O "un trasgressor ëd la Lege".

3

La Lege e la fede an Gesù Crist

¹Vojàutri, ij Galazian, i seve mach ëd foliro! Chi é-lo ch'a l'ha tant anciarmave²²? Përchè a l'era stàit presentave ciàir lòn ch'a veul dì la mòrt ëd Gesù, pròpi coma s'i l'avèisse vëddù na pitura 'd chiel butà 'n cros. ²I vorìa mach sente sossì da vojàutri: È-lo perchè ch'i l'ave compì lòn ch'a dis la Lege ëd Mosè²³ ch'i l'ave arseivù lè Spìrit, o për ch'i l'ave chërdù a la predicassion rësguard al Crist? ³È-lo mai possibil ch'i sie tant fòj? I l'ave comensà a vive second lè Spìrit e adess i artorneve a vive second dij criteri uman²⁴? ⁴I l'avrìe tant patù për nen? Sicur ch'a l'era për cheicòsa! ⁵Iv lo ciamo torna: é-lo fòrsi che Nosgnor a l'ha acordave lè Spìrit Sant e ch'a fà 'd miràcoj an tra 'd vojàutri për motiv ch'i l'ave compì j'œuvre dla Lege o perchè ch'i l'ave chërdù a la predicassion rësguard al Crist?

La promëssa fàita a Abraham

⁶A l'é perchè Abraham a l'ha fàit fuisa²⁵ 'd Nosgnor che Nosgnor a l'ha consideralo n'òm giust²⁶. ⁷Ant l'istessa manera, ij fieuj d'Abraham génit a son coj ch'a fan fuisa 'd Nosgnor²⁷. ⁸La Scritura a l'avìa prevëddù che Nosgnor a l'avrìa considerà giust për motiv ëd la fede fin-a coj ch'a son nen dij giudé²⁸. A l'é për lòn che Nosgnor a l'ha nunsia a Abraham costa bon-a neuva: “Tute le gent a saran benedìe për tò mojen²⁹”. ⁹Parèj, donca,

22 D'àutri manoscrit a gionto ambelessì: “për fé ch'i ubidisse nen a la vrità”.

23 O “j'œuvre de la lej”.

24 O “second la carn”.

25 O “a l'ha chërdù”.

26 O “che Nosgnor a l'ha contajlo coma giustissia”. Cfr. Génesi 15:6; Roman 4:3.

27 O “ch'a chërdo”, “coj ch'a son ëd la fej”. Cfr. Roman 4:16.

28 O “tute le gent”, “ij Gentij”.

29 O “an ti”. Cfr. Génesi 12:3.

tuti coj ch’as fido³⁰ ant ël Crist a arsèivo j’istesse benedission ch’a l’ha arseivù Abraham pèr motiv ëd soa fede.

¹⁰Contut, coj ch’a penso ch’a sia l’ubidiensa a la Lege ch’a peussa rendje giust dè 'dnans a Nosgnor, an efet as sogeto a na maledission, pèrchè le Scritture a diso: “Ch’a sia maledet col ch’a ubidiss nen³¹ completamente a tute j’ordinanse³² ch’a son ëscrite 'nt ël liber ëd la Lege³³”. ¹¹A l’è donca ciàir che gnun a peussa esse considerà giust³⁴ dè 'dnans a Nosgnor pèr l’osservansa dla Lege, da già ch’a l’è pèr la fede che 'l giust a arsèiv la vita³⁵.

¹²Ël senté dla fede a l’è bin divers dal senté dla Lege, ch’a dis: “A l’è grassie a l’osservansa dla Lege ch’as oten la vita³⁶”. ¹³Ma Crist a l’ha riscatane da la maledission ëd la Lege. Cand ch’a l’è stàit butà 'n cros chiel a l’è sogetasse a la maledission an leu 'd nojàutri, pèrchè a l’è scrit: “A l’è maledet col ch’a pend da n'erbo³⁷”. ¹⁴A l’è parèj che la benedission d’Abraham, destinà a tute le gent, a l’è compisse pèr ël mojen ëd Gesù Crist. Col-lì a l’è 'dcò ‘l motiv ch’i nojàutri chërdent³⁸ i l’oma arseivù lè Spìrit che Nosgnor a l’avìa promëttù.

La Lege e la promëssa ‘d Nosgnor

¹⁵Car ij mè frej e seur, vardé-sì n’esempi tirà da la vita 'd minca di. Pròpi coma gnun a peul cassé o modifié un pat ëstrenzù 'd manera vàlida, l’istess

30 O “ch’a chërdo”.

31 O “ch’a compass nen”. Cfr. Deuteronomi 27:26.

32 O “prescrission”.

33 Cfr. Deuteronomi 27:26.

34 O “giustificà”.

35 O “vivrà”. Cfr. Abacuch 2:4.

36 Cfr. Levitich 18:5.

37 O “al bòsch”. Deuteronomi 21:23 (version greca). Pèr estension figurativa, ël tèrmin grech pèr "erbo" (ζύλον, zulon) a peul ëdcò esse dovrà an arferiment a na cros, na manera roman-a d’eseccussion ëd na condan-a a mòrt.

38 O “ch’i l’oma la fede”.

a l'é ambelessì. ¹⁶Nosgnor a l'ha fàit soe promësse a Abraham e a sò dissident. Armarché che la Scritura belessì a dis nen "ai sò dissident"³⁹ coma s'a fùsso tanti, ma a dis: "a sò dissident", visadì, as arfà a un sol, ch'a l'é 'l Crist. ¹⁷A l'é pèr lòn ch'i diso che Nosgnor a l'ha fàit un pat vàlid con Abraham ch'a podìa nen esse cassà 430 agn pì tard cand che Nosgnor a la dàit a Mosè soa lege⁴⁰. S'a fussa parèj, Nosgnor a l'avria dësprotetusse⁴¹. ¹⁸Se l'ardità a fussa stàita l'arcompensa pèr l'osservansa dla Lege, anlora coma ch'a l'avria-la podù esse 'l don ëd na promëssa? Ma Nosgnor a l'ha dàila a Abraham grassie a na promëssa⁴².

¹⁹Pèrchè, donca, a l'é rivà la Lege? La Lege a l'é stàita giontà a la promëssa pèr rende ciàir a la gent ch'a son ëd peccator⁴³ fin a tant ch'a fussa rivà col Dissident ch'a l'avria compì le promësse. Nosgnor a l'ha fàit conòsse⁴⁴ soa Lege a Mosè pèr ël mojen d'àngelj, chiel ch'a l'era 'l mediator an tra Nosgnor e 'l pòpol. ²⁰Ora, un mediator a l'é necessari se pì che d'un-a person-a a l'ha da rivé a n'acòrdi. Ma Nosgnor, ch'a l'é un, a l'ha pa nen dovrà un mediator cand ch'a l'ha dàit soa promëssa a Abraham.

²¹A-i sarìa donca un contrast, na contradission an tra la Lege 'd Nosgnor e le promësse 'd Nosgnor? Èd gnun-a manera! Se la Lege a l'avèissa podù dene vita, nojàutri i l'avrìo podù esse diciarà giust grassie a l'osservansa dla Lege⁴⁵. ²²Ma le Scritture a fortisso ciàir che tuti nojàutri i soma stàit fàit pèrzoné dal peccà, e lolì pèrchè a podèissa esse dàita la promëssa [dla salvëssa] a coj ch'a chërdo grassie a la fidelità⁴⁶ ëd Gesù Crist.

39 Cfr. Genesi 12:7.

40 Cfr. Surtia 12:40.

41 O "mancà a soa promëssa".

42 Cfr. Roman 4:14.

43 O "a càusa dle trasgression".

44 O "promulgà".

45 O "la giustissia a sarìa vnùda da la lej".

46 O "fede".

Fieuj ëd Dé për ël mojen ëd la fé

²³Anans che 'l senté dla fede an fussa stàit mostrà⁴⁷, nojàutri i j'ero coma 'd gent detenù sota la sorveliansa dla Lege. I j'ero stàit butà “sota na guerna protetiva” ant l'aspetativa dël moment che la fede an fussa arvelà. ²⁴As podria 'dcò dì che antlora la Lege an fasia da guida⁴⁸ për ch'i rivèisso al Crist, perchè i fusso rendù giust⁴⁹ për ël mojen ëd la fede. ²⁵Ma ora ch'i l'oma conossù 'l senté dla fede⁵⁰, i l'oma pì nen da esse sota la sorveliansa dla Lege.

²⁶Tùti vojàutri i seve 'd fieuj ëd Nosgnor për la fede ch'i l'eve an Gesù Crist. ²⁷Tùti coj ch'a son èstàit batesà ant ël Crist⁵¹ a l'han arvestisse dël Crist coma 'd na ròba neuva. ²⁸A-i é pì nè Giudé, nè Grech; nè s-ciav, nè liber; nè mas-cc, nè fumela⁵²: i seve tuti un sol an Gesù Crist; ²⁹e se vojàutri i apparten-e al Crist, i seve 'dcò 'd ver fieuj d'Abraham, d'ardité dla promèssa⁵³.

4

¹Pensé a lolì an cost' àutra manera: se 'n pare a meuir e a lassa n'ardità për soe masnà, la condission ëd cole masnà, fin-a a tant ch'a chërso⁵⁴, a l'é nen tant mej che cola djë s-sciav, bele se an efet lor a son già padron ëd tut lòn ch'a l'avìa 'l pare. ²A l'han da sté 'n sogession ai sò tutor⁵⁵ fin-a a tant ch'a

47 O “prima ch'a rivèissa la fej”.

48 O educator, preceptor, pedagògo.

49 O “giustificà”.

50 O “ora che la fej a l'é rivà”.

51 Tuti coj ch'a son unisse a Crist, lòn ch' ël batèsim a l'é la figura.

52 Le diferense an tra j'uman a conto pi nen: lòn ch'a conta a l'é nòstra relassion salvifica con ël Crist.

53 Cfr. Roman 4:13.

54 Fòra 'd tùa.

55 O "protetor".

rivo a l'età che 'l pare a l'avìa fissà. ³A l'istessa manera, 'dcò nojàutri, cand ch'i j'ero coma 'd masnà, i j'ero sogetà coma dj' ès-ciav ai podèj ch' a la fan da padron an cost mond⁵⁶. ⁴Cand che, però, a l'é vnuje 'l temp giust⁵⁷, Nosgnor a l'ha mandà sò Fieul, nassù da na fomna, nassù an sogession a la Lege. ⁵Nosgnor a l'ha mandalo a caté la libertà⁵⁸ për coj ch'a j'ero dè s-ciav ëd la Lege, parèj ch'a podèissa adotene e dene la condission ëd fieuj, visadì 'd coj ch'a l'han⁵⁹ tùit ij drit, ij sò. ⁶E përchè adess i soma ij sò fieuj, Nosgnor a l'ha mandà lè Spìrit ëd sò Fieul ant ij nòstri cheur e ch'an cissa a ciamé Nosgnor con ël nòm ëd "Abbà", visadì pare. ⁷A l'é parèj che adess I seve pì nen dè s-ciav ma 'd fieuj gènit ëd Nosgnor, e dàit ch'i seve ij sò fieuj, Nosgnor a l'ha renduve ij sò ardité⁶⁰.

J'ardité dla promèssa a venta ch'i torno pì nen a la Lege

⁸An passà, cand ch'i conossè nen Nosgnor, i j'ere dè s-ciav ëd coj ch'as diso ch'a son ëd dio, ma ch ch'a lo son nen. ⁹Adess, però, ch'i seve vnù a conòsse Nosgnor o, a sarìa mej dì, a esse conossù da chiel, dime 'n pò: Coma ch'a l'é ch' i vorie torné 'ndrera a sugeteve, coma anans, ai podèj déboj e miseràbij ëd cost mond? ¹⁰Com'é-lo possibil che adess i pense 'd vagné 'l favor ëd Nosgnor per ël mojen ëd l'oservansa religiosa 'd di 'd festa, lun-e neuve, solstissi e cap d'ann? ¹¹I l'hai tèmma për vojàutri. Peul esse che mi i l'abia travajà për gnente tra 'd voi. ¹²Frej e seur, iv suplico: Vive liber da tute ste còse tanme ch'i lo son mi, përché i son dventà coma vojàutri - liber da cole lege. I l'eve fame gnun tòrt.

56 O: fundament dij prinsipi spirituaij, fòrse, jè spirit elementar, còse elementar.

57 O "la pienèssa dij temp".

58 O "riscaté", "redime".

59 Ch'a gòdo 'd tùit ij drit.

60 4:5-7 cfr. Roman 8:15-17.

Apel personal ëd Pàul

¹³Sicura i arcordeve coma ch'i j'ero malavi cand ch'i l'hai nunsiaive la prima vira l'Evangelì. ¹⁴Combin che mia condission a l'avìa dave la tentassion d'arfuseme, i l'eve nen dèspresiamme o fame andé via. Nò, i l'eve arseivume coma s' i fussa stàit n'àngel ëd Nosgnor o Gesù Crist midem. ¹⁵Còsa ch'a l'é rivaje adess a col èspirit ëd gòj e d'arconossensa ch'i l'avìe antlora anvers ëd mi? I son sigur ch' i l'avrìe gavave pèr demje fin-a vòstri euj, s'a fussa stàit possibil. ¹⁶Son-ne donca dventà vòstr nemis, an disand-ve la vrità? ¹⁷Tant a l'é l'anvìa ch'a l'han, coj fàuss magìster, ëd conquisté vòstr favor, che, pèr slontaneve da mi e pèr feve dé da ment mach a lor, a farìo bele 'd tut. L'intension ch'a l'han a l'é nen bon-a. ¹⁸Se cheidun a l'ha l'anvìa 'd fé 'd còse bon-e pèr voi, a va bin; ma ch'a lo fasa sèmper, nen mach cand ch'i son present tra 'd voi. A son mach ëd pèrson-e gelose. ¹⁹Mè fieulin, a l'é coma s'i sentèissa ij dolor dël part pèr torna buteve al mond, e sti dolor a seguitran an mi fin-a a tant che 'l Crist a sia nen dël tut dèsvlupà⁶¹ an vojàutri. ²⁰I vorìa esse ora con voi e podèj cambié mè ton ëd vos, ma a sta distansa-sì i sai nen an che d'àutra manera ess-ve d'agiut.

Arciam a n'alegorìa

²¹Dime 'n pò, voi ch'i vorìe sogeteve⁶² a la Lege: comprendeve nen lòn che la Lege a dis? ²²A l'é scrit che Abraham a l'ha avù doi fieuj⁶³, un da na fomna s-ciava e l'àutr da na fomna libera⁶⁴. ²³Èl fieul ëd la fomna s-ciava a l'é nassù da 'n tentativ ëd realisé con dij rimedi uman⁶⁵ lòn che Nosgnor a l'avìa promèttù. Tutun, ël fieul ëd la fomna libera a l'é nassù mach grassie a la promèssa divin-a⁶⁶. ²⁴Coste doe fomne a podrìo esse na figura⁶⁷ ëd le

61 O "formà".

62 O "sota".

63 Cfr. Génesi 16:15.

64 Cfr. Génesi 21:2.

65 O "scond la carn", "pèr decision uman-a".

66 O "coma 'l compiment da la part ëd Dé medèsim ëd Soa promèssa".

67 O "n'alegorìa", n'ilustrassion, na rapresentassion.

doe aleanse 'd Nosgnor. La prima fomna, Agar, a rapresenta 'l Mont Sinai, andoa che 'l pòpol a l'avìa arseivù la Lege ch'a l'ha sugetaje⁶⁸. ²⁵Ora, Gerusalem a l'é bele coma 'l Mont Sinai an Arabia, pèrchè chila e ij sò fieuj a vivo coma dè s-ciav an sogession a la Lege. ²⁶Tutun, l'àutra fomna, Sara, a rapresenta la Gerusalem dël cel. A l'é chila la fomna libera, e cola-lì a l'é nòstra mare. ²⁷Coma ch'a dis Isaia: "Sta alégra, fomna, ch'it peule nen avèj èd masnà, ti ch'it l'has mai butà 'l mond un cit. Sàuta 'd gòj, ti ch'it l'has mai avù ij dolor dël part, pèrchè adess cola ch'a l'era turgia e ch'a l'era stàita chità da sò marì, a l'ha motobin pì 'd masnà che cola ch'a l'ha 'n marì⁶⁹". ²⁸Ma vojàutri, mè frej e seur, i seve ij fieuj èd la promèssa, tanme Isach. ²⁹Pì 'd lòn, i seve fin-a pèseguità da coj ch'a veulo sogeteve a la Lege, pròpi tanme Ismael, èl fieul ch'a l'era nassù da 'n rimedi uman, a l'avìa pèseguità Isach, èl fieul nassù pèr la potensa dlè Spìrit⁷⁰, ³⁰Ma còsa ch'a dis la Scritura? "Manda via la s-ciava e sò fieul, pèrchè 'l fieul èd la s-ciava a sarà nen n'ardité ansema al fieul èd la libera⁷¹". ³¹A l'é parèj che, mè car frej e seur, i soma nen ij fieuj èd na s-ciava, ma dla fomna libera.

5

Gesù Crist an libera

¹Tnive donca ferm ant la libertà che 'l Crist a l'ha dave, e sogeteve pì nen al giov èd la s-ciavensa. ²Vardé, i son mi, Pàul ch'av lo dis: "S' i chèrde che la sirconcision a l'abia 'l podèj èd rend-ve giust dè 'dnans a Nosgnor⁷², a còs a podrìa mai serve 'l Crist? ³I lo fortisso torna: s' i sercheve 'd trové 'l favor èd Nosgnor an sogetand-ve a la sirconcision, i l'ève 'dcò l'òblighe èd fé ubidiensa a tut lòn ch'a stabiliss la Lege 'd Mosè. ⁴Ma ch'a sia ciàir:

68 O "Ch'a l'avìa faje dventé dè s-ciav".

69 Cfr. Isaia 54:1.

70 Cfr. Génesi 21:9.

71 Cfr. Génesi 21:10.

72 O "S' i pèrmètte ch'av sogeto a la sirconcision, Crist av sarà 'd gnun profit".

vojàutri ch’i chërde che l’ubidiensa a la Lege av renda giust dè 'dnans a Nosgnor, i seve tajave fòra dal Crist daspèrvojàutri! I l’ave butave fòra da la grassia. ⁵Nojàutri, a l’opòst, grassie a lè Spirit, i soma spers d’arsèive pèr fede la giustissia⁷³ che Nosgnor a l’ha promèttune. ⁶Pèr coj ch’a son an Gesù Crist a conta nen d’esse stàit sogetà o nò a la sirconcision. Lòn ch’a conta, pitòst, a l’è la fede ch’as manifesta ant l’amor.

⁷Fin-a a adess i corè bin: chi é-lo ch’a l’ha fèrmave e ch’a l’ha fave perde la strà dla vrità? ⁸A l’è nen èstàit èd sicur Nosgnor, col ch’a l’ha ciamave a la libertà. ⁹La fàussa dotrin-a ch’a l’han mostrave a l’è tanme na prèisa d’alvà ch’a fà monté tuta la pasta⁷⁴. ¹⁰I l’hai fuisa che Nosgnor av duverterà j’euje pèr arconòsse la faussa dotrin-a. Col ch’av pèrturba, a fà nen chi ch’a sia, a arseivrà 'd sicur da Nosgnor la condan-a ch’a mérita.

¹¹D’àutra banda, car ij mè frej e seur, s’i fussa ver che ancora mi i predico ch’a fà da manca 'd sogetesse a la sirconcision, pèrchè i sarìa tant pèrseguità? S’i predichèissa pì nen la salvèssa pr’èl mojen èd la cros èd Crist, lolì a ofendrìa gnun. ¹²Coj piantagran-e ch’av pèrturbo ch’as lo tajèisso pure tut, s’a chërdo, ma ch’av lasso an pas!

Lè Spirit èd la libertà

¹³Vojàutri, car ij mè frej e seur, i seve stàit ciamà a la libertà. Contut, vardé bin che costa libertà a sia nen na scusa pèr sodisfé j’anvìe dla carn. A l’opòst, dovré dla libertà pèr serve j’un j’àutri. ¹⁴Pèrchè tuta la Lege as compiss ant un sol comandament: T’ameràss tò pròssim tanme ti midem⁷⁵. ¹⁵Ma s’iv mòrde e iv divòre j’un j’àutri, pijeve varda 'd nen fracasseve j’un j’àutri.

73 O “d’esse giustificà”.

74 Cfr. 1 Corint 5:6.

75 Cfr. Levitich 19:18.

¹⁶Donca, i diso: che vòstra condòta a sia guidà da lè Spìrit, parèj i dareve gnun-a sodisfassion a j'anviè dla carn. ¹⁷Pèrchè j'anviè dla carn a son contrarie a cole dlè Spìrit, e lè Spìrit an dà d'anviè ch'a son contrarie a cole dla carn. Coste doe fòrse as dan sèmpre bataja: a l'é pèr lòn ch'i fase nen lòn chi vorè⁷⁶. ¹⁸Ma s'i feve guidé da lè Spìrit, antlora i sareve pì nen obligà da la lege 'd Mosè⁷⁷. ¹⁹Le consequense dj'anviè dla carn a son pro ciàire: na condòta libidinosa⁷⁸, impurità, libertinagi, 20idolatrià, d'antossicassion⁷⁹, nemicissia, dèscòrdia, gelosia, flin-a, rivalità, èd division, partigianeria, ²¹invidia, bronzògna, dèsbauca e d'àutre ròbe parèj. I veulo buteve bin an guardia che coj ch'a fan èd còse parèj a podran nen ardité 'l Regn èd Nosgnor.

²²A l'opòst, èl frut dlè Spìrit Sant a l'é: amor, gòj, pas, passiensia, benevolensa, bontà, fidelità. ²³dosseur e 'l savèisse dominé. La Lege a va nen contra 'd ròbe parèj! ²⁴Coj ch'a aparten-o al Crist a l'han butà an cros tute le passion e j'anviè dla carn. ²⁵Dàit che nojàutri i vivoma pèr⁸⁰ lè Spìrit, portom-se 'dcò conform a lè Spìrit. ²⁶Foma nen j'arogant a provochesse j'un j'àutri, o an portand-se d'invidia j'un j'àutri.

6

La lege dèl Crist

¹Car ij mè frej e seur, se n'àutr an tra 'd voi a tomba ant na chèich fota, vojàutri, chi l'ève arseivù lè Spìrit⁸¹, giutelo a tirsse torna sù con nè spìrit èd dosseur, e pensé che 'dcò vojàutri midem i podrèe tombé ant na

76 Cfr. Roman 7:15-23.

77 O "sota la lej".

78 O "inmoralità sessual".

79 O "mascarià".

80 O "grassie a".

81 O "chi seve spirituaij".

tentassion pariija. ²Giuteve a porté ij carich j'un dj'àuutri: a l'é parèj ch'i compisse la lege dël Crist. ³Se cheidun as chërd d'esse cheicòsa, bin ch'a sia gnente, a s'angan-a da chiel midem. ⁴Ciaschëdun a l'ha da esaminé bin soa condòta: antlora la càusa pèr gloriesse a la treuvrà an chiel midem, senza dovèj comparisionesse a d'àuutri, ⁵pèrchè ognidun a l'ha da porté ël pèis ëd soa vita.

⁶Coj ch'a arsèivo j' istrussion ëd la paròla 'd Nosgnor a l'han da provèdde pèr coj ch'a-j la mostro, fasend part dij sò beni con lor. ⁷Anganeve nen: Nosgnor a peul nen pijesse an gir. Lòn che un a sëmna a l'é 'dcò lòn ch'a cheujerà. ⁸Col ch'a sëmna ant ël camp dj'anvie carnaj, a cheujerà la perdission ch'a ven da coste anvie, ma col ch'a sëmna ant ël camp ëd lè Spirit, a cheujerà la vita eterna ch'a ven da lè Spirit. ⁹Stracom-se nen ëd fé 'l bin, pèrchè s'is lassoma nen èstraché, cand ch'a rivrà 'l temp i cheujeroma. ¹⁰Stracom-se nen ëd fé dël bin, pèrchè s'is lassoma nen èstraché, cand ch'a rivrà 'l temp i n'avroma l'arcòlt. Parèj, donca, damentré ch'i n'oma 'l temp, foma dël bin a tuti, ma dzortut a coj ch'a son ëd la famija dla fede.

Conclusion

¹¹Armarché con che létere gròsse i l'hai scrivù coste paròle: a son pròpi ëd mia man. ¹²A l'é mach pèr fé bela figura dëdnans a j'àuutri⁸² ch'a vorìo forseve a ch'i sie sogetà a la sirconcision. Soa unica intension ëd lor a l'é d'esse nen pèrseguità pèr càusa dla cros ëd Crist. ¹³An efet, coj midem ch'a pratico la sirconcision a osservo nen tuta la Lege. Lor a vorìo ch'i sie sogetà a la sirconcision pèr podess-ne vanté e dì che vojàutri i seve ij sò dissépoj. ¹⁴Pèr lòn ch'am riguarda, che mi i l'abia 'd vanteme mach ëd la cros ëd Nosgnor Gesù Crist. Pèr motiv ëd la cros, mè anteresse an cost mond a l'é stàit butà an cros, e l'anteresse che 'l mond a l'ha pèr mi a l'é

82 O “pèr dij motiv carnaj”.

'dcò mòrt. ¹⁵Pèrchè a conta pròpi gnente d'esse stàit sogetà a la sirconcision o nò; a conta mach ch'i soma na neuva creassion.

¹⁶Che la pas e la misericòrdia a sio dzora 'd tuti coj ch'a vivo confòrm a sto prinsipi-si: a son lor l'Israel ëd Nosgnor. ¹⁷Da ora anans, che gnun am daga pì nen fastidi, pèrchè i pòrto an mè còrp le marche dle ferije ch'a mostro ch'i apartnisso a Gesù Crist.

¹⁸Car ij mè frej e seur, che la grassia 'd Nosgnor Gesù Crist a sia con vòstr èspìrit. Amen!

Tàula

Introduccion a l'euvra compléta dla Neuva Bibia an Lengha piemontèisa	3
Introduccion.....	5
1.....	7
Salùt.....	7
A-i é mach un sol Evangeli.....	7
L'Evangeli che Pàul a nunsia.....	8
2.....	9
L'acòrd ëd Gerusalem.....	9
Ëd contrast a Antiòchia.....	10
La fede e j'euvre dla Lege.....	11
3.....	12
La Lege e la fede an Gesù Crist.....	12
La promëssa fàita a Abraham.....	12
La Lege e la promëssa 'd Nosgnor.....	13
Fieuj ëd Dé për ël mojen ëd la fé.....	15
4.....	15
J'ardité dla promëssa a venta ch'i torno pì nen a la Lege.....	16
Apel personal ëd Pàul.....	17
Arciam a n'alegorìa.....	17
5.....	18
Gesù Crist an libera.....	18
Lë Spirit ëd la libertà.....	19
6.....	20
La lege dël Crist.....	20
Conclusion.....	21

